

שני עניינים, דקרא קמא מיירי ממצות אכילת מצה, וכמו שמובא מהגר"א דבכתוב זה נאמר מצוה של אכילת מצה כל השבעת ימים, ולכן הוא נכתב בלשון ציווי, שיש מצות של אכילת מצה, וקרא בתרא מיירי מאיסור אכילת חמץ, שנאמר בזה שכל אכילתו תהיה אכילת מצה שאינה חמץ.

ובזה יש לבאר דהנה בקרא קמא הכתיב הוא 'מצת' חסר, שמשמעו לשון יחיד, ובקרא בתרא כתוב 'מצות' לשון רבים, ולפי דברינו יש לבאר דבקרא קמא דמיירי ממצת מצוה כתב בלשון יחיד דבעינן מצה מסוימת דהיינו מצה הכשרה למצוה, אבל בקרא בתרא כתוב לשון רבים דכל מצות הם בכלל, גם מצות שאינם כשרים למצוה, ורק שלא יהיו חמץ.

וכל פטר חמור תפדה בשה. (י"ג, י"ג). בטעם שמצות הפדיון הוא רק בחמור, איתא בכורות אמר רבי הנינא שאלתי את רבי אליעזר בבית מותבא רבא מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים, א"ל גזירת הכתוב היא, ועוד שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו צ' חמורים לזבים טעונים מכספה וזהבה של מצרים.

ויש לומר בזה בעוד אופן, דהנה במדרש (שמות פי"ה, י') איתא הרבה נסים עשה הקב"ה לישראל, הרג בכורי מצרים שהיו משולים לבהמה שנאמר אשר בשר חמורים בשרם, ומבואר במפרשים דהמדרש בא ליתן טעם למה מתו במכת בכורות גם בכור הבהמה, ועל זה אמר הטעם משום דשויים מצרים לבהמה. ומבואר דעיקר הכאת הבהמות היה משום החמורים, שלחם נמשלו המצרים, כמו שמבואר בכתוב אשר בשר חמורים בשרם. ולפי"ז י"ל דלכן נשתנו פטרי חמורים משאר בהמות, משום דעיקר ההכאה מהמתם הייתה.

שכתב כן רש"י בסנהדרין דף מ"ב ע"א. ומבואר דענין חידוש הלכנה הוא כנגד גאולתם של ישראל ויציאתם מן הגלות.

ולפי זה יש לבאר דעל כן חידושה אינו בזמן קבוע, כי הוא כנגד התחדשותם וגאולתם של ישראל, וגאולתן של ישראל אין לה זמן קבוע, וכמבואר בגמרא בסנהדרין דף צ"ח ע"א 'זכו אחשינה, לא זכו בעתה', וזכו היינו שעשו תשובה, ואז מיד הן נגאלים, וכמש"כ הרמב"ם בהלכות תשובה, ואם הגאולה תלויה בתשובה, הרי ממילא מוכרח דאין לה זמן קבוע, שהרי הוא מסור לבחירת ישראל אם עושין תשובה, ונמצא דזמן גאולתן של ישראל יכול שיהא בקצרה ויכול שתהא בארוכה, וזהו הענין שהלכנה אין זמן חידושה קבוע לה, כי היא כנגד גאולתן של ישראל שאין לו זמן קבוע.

והנה הרמב"ם כתב שהירח עקלקלות גדולות יש במעגלותיו, ולפיכך אמרו חכמים שירח לא ידע מבואר, ופעמים בא בארוכה פעמים בא בקצרה. ויש לומר דגם ענין זה שהגדירו הרמב"ם עקלקלות גדולות שיש במהלך הלכנה הוא משום שהוא כנגד מעשיהן של ישראל, וביאת הגאולה תלויה היא במעשיהם, ואם יש במעשיהם עקלקלות גדולות גאולתן מתארכת, ונמצא דמהלך ביאת גאולתן פעמים יש בה עקלקלות גדולות ומתארכת, ע"כ יש מהלך זה גם בחידוש הלכנה. ולפי זה יש לפרש דהחודש הזה לכם, ר"ל שענין חידוש הלכנה רומז הוא לכם, שמהלך חודשי הלכנה הוא כנגד מהלך עם ישראל לעתיד לבא.

שבעת ימים תאכל מצת וגו', מצות יאכל את שבעת הימים. (י"ג, י"ז). הנה כפל הכתוב ענין אכילת מצה, וצריך ביאור כפילות הדברים.

ויש לבאר דהנה קרא קמא כתוב בלשון ציווי, שיאכל מצות, וקרא בתרא כתוב שאכילתו תהיה במצות. ויש לומר דשני הכתובים הם

דברים שבלוחות הברית הן שכלל ספר וספר

מתוך דברים במעמד הכנסת ס"ת והנזכרת ארון הקודש בישיבת עטרת שלמה לצעירים מודיעין עילית

השמחה של הכנסת ספר תורה, זהו גם שמחת התורה, וגם כבוד התורה, הכנסת ספר תורה לאהל של תורה שבעל פה, שבחורים יקרים עמלים בתורה, ושקועים בתלמודה, זהו המקום המתאים לשלמות ענין כתיבת ספר תורה. ברמב"ם בתחילת ההקדמה לספר משנה תורה כתוב, שכל התורה שניתנה למשה בסיני, ניתנה בפירושה, שנאמר, ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה, תורה, זו תורה שבכתב, ומצוה, זו פירושה, שהיא הנקראת תורה שבעל פה. והיינו שנתנית התורה הייתה נתנית תורה שבכתב יחד עם תורה שבעל פה, ואין תורה שבכתב לבד, אלא תורה שבכתב, יחד עם תורה שבעל פה, ותורה שבכתב ותורה שבעל פה אינם שתי דברים, אלא דבר אחד, התורה ופירושה. וכל התורה שבעל פה, נכלל בתורה שבכתב, כמבואר בגמרא במנחות דף כ"ט שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, ומבואר מזה, שבתורה שבכתב נכלל גם התורה שבעל פה, נמצא שבהכנסת ספר תורה שבכתב, מכניסים בזה גם תורה שבעל פה. לכן כל הבחורים עמלי התורה היושבים כאן לפני ה', ולומדים כאן בישיבה, מקיימים את ההשלמה של מצות כתיבת ספר תורה.

הרמב"ם בסוף הלכות ס"ת כתב מצוה ליחד לספר תורה מקום ולכבד אותו המקום ולהדרו יותר מדאי, דברים שבלוחות הברית הן שכלל ספר וספר. למדנו מזה שיש ענין לא רק בס"ת עצמו, אלא גם בהכנת מקום מכובד ומהודר, וכל זה מגודל קדושת הס"ת שהם הם כמו לוחות הברית, וארון הקודש הוא כמו הארון שבמקדש.

בנפש החיים כתוב שבתורה יש שישים ריבוא אותיות לתורה, כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל, וכל אחד מישראל יש לו אות אחת בתורה שממנו הוא יונק, נמצא שהתורה כתובה מכל נשמות ישראל ביחד, כל אחד יש לו אות אחת בתורה, וכולנו יחד שותפים בספר תורה, שזה תורה שבכתב וזה כולל את כל התורה שבעל פה, כולנו שותפים בזה. ומזה נלמוד דשלימות התורה היא רק בצירוף כולם יחד, ועל כן עלינו לראות שיהיה בינינו אהבה ואהוה, שלא יהיה לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, שאלה דברים המפרידים בין אחד לרעהו, ופוגם בצירוף של כולם, ועלינו להיות מאוחדים שבין כולם ביחד נשלמת התורה.